

Lapsen tapaaminen ja osallisuus lapsiperheiden palveluiden sekä lastensuojelun työskentelyn aikana

Tämä ohje koskee hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia

Hyvinvointialueiden tulee omavalvonnassaan huolehtia sosiaalityön ohjaamisesta, johtamisesta ja riittävästä resursoinnista suunnitelmallisen lapsikohtaisen työskentelyn turvaamiseksi. Omavalvonnassa on huolehdittava henkilöstön riittävästä perehdytyksestä, koulutuksesta sekä toimivasta viranomaisten välisestä yhteistyöstä lapsen edun ja turvallisuuden varmistamiseksi, mukaan lukien lapsen kohdistuvan kaltoinkohtelun ja väkivallan tunnistaminen. Sosiaalityöntekijällä on ammattihenkilönä toimiessaan vastuu siitä, että lapsen etu, oikeudet ja osallisuus toteutuvat sosiaalihuollon lainsäädännön tarkoittamalla tavalla.

Lapsen kanssa työskentely ja lapsen henkilökohtainen tapaaminen kuuluvat sosiaalityöntekijän keskeisiin tehtäviin. Lapsiperheiden palveluissa ja lastensuojelussa on huolehdittava lapsen osallisuudesta sekä lapsen tilanteen riittävästä selvittämisestä asiakasprosessin kaikissa vaiheissa. Ottaen huomioon lasten tapaamisten yleistymisen digitaalisten viestintäkanavien avulla (etätapaaminen), valvontaviranomaiset katsovat olevan tarpeen tarkentaa, mitä lapsen henkilökohtaisella tapaamisella ja tilanteen riittäväällä selvittämisellä tarkoitetaan.

Lapsen tilanteen selvittäminen riittävässä laajuudessa

Lapsen elämäntilanteen ja tuen tarpeiden selvittäminen lapsen palvelutarvetta arvioitaessa sekä asiakkuuden aikana on tehtävä riittävässä laajuudessa. Selvityksen tulee kattaa lapsen elinolosuhteet, lapsesta arjessa huolta pitävien aikuisten kyvyn vastata hänen tarpeistaan ja turvallisuudestaan, sekä lapsen elämässä olevien riskitekijöiden kartoittamisen. Selvityksessä on huomioitava lapsen ikätasoiset sekä yksilölliset kehitykselliset tarpeet. Lastensuojelutoimenpiteitä arvioitaessa sosiaalityöntekijällä on oltava mahdollisuus konsultoida lastensuojelulain (417/2007) 14 §:ssä säädettyä moniammatillisen asiantuntemuksen turvaavaa lastensuojelun asiantuntijaryhmää.

Lapsen osallisuus ja henkilökohtainen tapaaminen

Lapsi on aina erityisen suojelun kohteena. Lapsen tiedonsaantiin ja mielipiteeseen itseään ja omaa elämäänsä koskevassa asiassa on kiinnitettävä huomiota ennen lasta koskevaa sosiaalihuollon päätöksentekoa tai muita tosiasiallisia toimia.

Lapsen kanssa työskentelyssä sosiaalityöntekijän olennainen tehtävä ja vastuu on järjestää riittävästi lapsen henkilökohtaisia, fyysisesti samassa tilassa tapahtuvia tapaamisia (läsnätapaaminen). Valvontaviranomaiset korostavat, että lapsen tapaaminen tulee toteuttaa ensisijaisesti läsnätapaamisena lapsen turvallisuuden ja osallisuuden varmistamiseksi.

Lapsen etätapaamisen mahdollisuus tulee arvioida aina tilannekohtaisesti, ensisijaisesti lapsen etu huomioiden. Lapsen tapaamiseen etänä liittyy useita riskejä. Etätapaamisessa ei voida tehdä havaintoja lapsen elinolosuhteista tai kasvuympäristöstä samalla tavalla kuin läsnätapaamisessa. Etätapaaminen ei esimerkiksi sovi tilanteisiin, joissa arvioidaan ja havainnoidaan lapsen elinolosuhteiden turvallisuutta sekä vuorovaikutusta lapsen ja hänestä huolta pitävien aikuisten välillä kotona ja kodin ulkopuolella.

Valvontaviranomaiset painottavat, että hyvinvointialueiden on omavalvonnassaan varmistettava lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun organisoiminen niin, että se mahdollistaa sosiaalityöntekijöiden aktiivisen ja riittävän henkilökohtaisen työskentelyn lasten kanssa.

Lastensuojelulaki (417/2007) 5 §, 13 b §, 20 §, 24 §, 26 §, 29 §, 31 § ja 53 §

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 5 §, 36 §

Lisätietoja antaa:

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ylitarkastaja Taija Jokimaa-Frusti, p. 0295 209 323 ja lakimies Päivi Vuorinen, puh. 0295 209 402

Etelä-Suomen aluehallinto sosiaalihuollon ylitarkastaja Anna Teronen, puh. 0295 016 598

Itä-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Pia Sirviö, puh. 0295 016 072

Lapin aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjut Aikio,
puh. 0295 017 384

Lounais-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja
Sini Virtanen, puh. 0295 018 017

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ylitarkastaja Päivi Ah-
venus, puh. 0295 018 575

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja
Mirva Makkonen, puh 029 017 085

Valviran sähköpostiosoitteet ovat muotoa
etunimi.sukunimi@valvira.fi ja
aluehallintovirastojen sähköpostiosoitteet
etunimi.sukunimi@avi.fi

Jakelu

Hyvinvointialueiden lastensuojelusta vastaavat johtavat viranhaltijat
Helsingin kaupungin lastensuojelusta vastaava johtava viranhaltija